

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

14.06.2022. Nr. 1.7-2/568

Ludzas novada domei

Par SIA "Ludzas apsaimniekotājs"

KP saņemti Ludzas novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) sagatavotie papildinājumi par Pašvaldības sagatavoto līdzdalības pārvērtējumu Pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA "Ludzas apsaimniekotājs".

KP pieņem zināšanai Pašvaldības sniegto informāciju saistībā ar iespējamu kapitālsabiedrību SIA "Ludzas apsaimniekotājs", SIA "Kārsavas namsaimnieks", SIA "Zilupes LTD" reorganizāciju. Pašvaldība norādījusi, ka arī, kaut to darbības veidi pārklājas, kapitālsabiedrības atrodas dažādās pilsētās, starp kurām attālums ir pietiekami liels. Tomēr pēc līdzdalības izvērtēšanas un vispārējo stratēģisko mērķu apstiprināšanas Pašvaldība turpinās vērtēt kapitālsabiedrību darbību un nepieciešamības gadījumā pieņems attiecīgos lēmumus.

1. Attiecībā uz pakalpojumiem, kas ir (var būt) saistīti ar namu pārvaldīšanu un apsaimniekošanu (piemēram, santehnisks, elektromontāžas, būvniecības darbi, ūdens skaitītāju uzstādīšana, tīrīšanas darbības u.c.), KP 16.05.2022. atzinumā Nr. 1.7-2/439 (turpmāk – Atzinums) norādīja, ka, lai veicinātu privātā sektora attīstību Pašvaldības teritorijā, būtu vērtējama iespēja plašākai privātā sektora iesaistei šādu pakalpojumu nodrošināšanā.

Pašvaldība norādījusi, ka attiecīgie pakalpojumi galvenokārt tiek veikti SIA "Ludzas apsaimniekotājs" pārvaldītajās dzīvojamās mājās, pamatojoties uz iedzīvotāju kopsapulču pieņemtajiem lēmumiem. Veicot tirgus aptauju, konstatēts, ka Pašvaldībā reģistrētu uzņēmēju, kas sniedz šādus pakalpojumus, skaits ir mazs un to pakalpojumi ne vienmēr ir pieejami. Sarežģītāku remontdarbu (piemēram, siltināšana, jumtu, balkonu remonts) izpildei tiek organizēti publiskie iepirkumi. Tāpat Pašvaldība norādījusi, ka informācijas, t.sk. cenas publicēšana tīmekļa vietnē par SIA "Ludzas apsaimniekotājs" piedāvātajiem pakalpojumiem dod iespēju iedzīvotājiem iepazīties un salīdzināt piedāvātos pakalpojumus. Pārtraucot šādas informācijas publiskošanu, Pašvaldības ieskatā, iedzīvotāji sastapsies ar grūtībām salīdzināt un atrast uzņēmējus, kuri ir spējīgi to aizvietot, kā arī saskarsies ar informācijas trūkumu, jo uzņēmēji reti publicē savu pakalpojumu piedāvājumus.

Tāpat Pašvaldība arī informēja, ka SIA "Ludzas apsaimniekotājs" ieņēmumus par sniegtajiem būvniecības pakalpojumiem Latvijā¹ veido ieņēmumi no *"ielu un ceļu ikdienas uzturēšanas darbu veikšanas"* un *"daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanas un pārvaldīšanas"*.

KP norāda, ka, balstoties uz Pašvaldības sniegto informāciju, pirmšķietami varētu secināt, ka SIA "Ludzas apsaimniekotājs" iepriekšminētos pakalpojumus sniedz daļējas tirgus

¹ https://bis.gov.lv/bisp/lv/construction_companies/7642

nepilnības situācijā, t.i., atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmās daļas 1. punktam. Tomēr, lai tiktu novērsti iespējami Konkurences likuma 14.¹ panta neatbilstības riski, turpinot sniegt attiecīgos pakalpojumus, Pašvaldībai un SIA “Ludzas apsaimniekotājs” būtu regulāri patstāvīgi jāveic konkurences neitralitātes risku novērtējums², t.sk. konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. Konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamus konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

2. Attiecībā uz SIA “Ludzas apsaimniekotājs” sniegtajiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem Pašvaldība papildinātajā izvērtējumā norādījusi, ka, veicot papildu izvērtējumu, tā neredz iespēju nodod privātajiem tirgus dalībniekiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanu. Pašvaldības uzskatā, šī nozare ir stratēģiski svarīga un ir konstatēta tirgus nepilnība. Sadzīves atkritumu savākšanā konkurence ir nebūtiska. SIA “Clean R” savāktie atkritumu apjomi samazinās, uz izvērtēšanas brīdi SIA “Clean R” apkalpo tikai Zilupes pilsētu. Pašvaldība secinājusi, ka attālums no Zilupes līdz Rēzeknei ir apmēram 60 km, kas rada jebkuram uzņēmumam lielus transporta izdevumus. Līdz ar to piesaistīt uzņēmējus, kuri Pašvaldības teritorijā varētu sniegt pakalpojumus par samērīgu un konkurētspējīgu cenu, nav iespējams. Tādējādi, Pašvaldības ieskatā, labākā izvēle ir, ka SIA “Ludzas apsaimniekotājs” turpina apkalpot Pašvaldības teritoriju. Apkalpojot lielāku teritoriju un iedzīvotāju skaitu, savācot lielākus atkritumu apjomus, SIA “Ludzas apsaimniekotājs” samazina transporta izdevumus un efektīvāk izmanto finanšu resursus.

Izvērtējot Pašvaldības sniegto informāciju, KP norāda, ka atbilstoši VPIL 88. panta pirmajai daļai publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja, veicot līdzdalības izvērtējumu, tiek pamatots, ka citā veidā nav iespējams efektīvi novērst tirgus nepilnību, radīt preces vai pakalpojumus vai apsaimniekot īpašumus, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Ņemot vērā, ka daļā Pašvaldības teritorijas darbojas privātais komersants, kas spēj sniegt konkrētos pakalpojumus, KP pirmšķietami uzskata, ka ir iespējams efektīvi konkrētos pakalpojumus saņemt, organizējot atklātu konkursu par pakalpojumu sniegšanu, nevis nododot pakalpojuma sniegšanu savai kapitālsabiedrībai. KP arī uzsver, ka publiskai personai VPIL 88. pantā paredzētais izvērtējums, t.sk. konsultēšanās ar KP un komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem, būtu jāveic arī gadījumos, kad publiskas personas kapitālsabiedrība vēlas paplašināt savu darbību, t.sk. teritoriāli.

KP ieskatā, izvērtējumā nepieciešams ietvert būtiskas sastāvdaļas, piemēram, vai pastāv alternatīvi konkrētā mērķa sasniegšanas instrumenti, kādi šķēršļi liedz konkrēto pakalpojumu iepirkt no privātajiem tirgus dalībniekiem, kā arī ir jāveic ietekmes uz konkurenci un konkurences neitralitātes izvērtējums.

Kaut arī tiesību normas paredz pašvaldības tiesības noteiktos gadījumos izmantot *in-house* procedūru, izvēloties kādu no normatīvajos aktos noteiktajiem risinājumiem, būtu jāņem vērā arī konkurences neitralitātes apsvērumi. No konkurences aizsardzības un attīstības ietvara, KP ieskatā, *in-house* procedūra (pakalpojumu sniegšanas tiesību nodošana konkrētās publiskās personas kapitālsabiedrībai), ņemot vērā tās ilgtermiņa negatīvo ietekmi uz privāto tirgus dalībnieku konkurētspēju un konkurenci kopumā, būtu piemērojama tikai gadījumos, ja publiska persona var pamatot tirgus nepilnības pastāvēšanu un to, ka *in-house* procedūras piemērošana konkrētajā gadījumā nodrošina efektīvāko risinājumu nepieciešamā mērķa

² Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate

sasniegšanai

KP vērtējumā, lai atzītu, ka attiecīgā pakalpojuma sniegšana ir pamatota ar VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktu, Pašvaldībai būtu jākonstatē, ka attiecīgo pakalpojumu nav iespējams saņemt no privātā sektora komersantiem, t.sk., veicot aktīvas darbības pakalpojuma saņemšanai, piemēram, organizējot publiskos iepirkumus par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu visā Pašvaldības teritorijā. Ņemot vērā, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Pašvaldības teritorija ir paplašinājusies, privāto komersantu interese par pakalpojuma sniegšanu Pašvaldības teritorijā varētu pieaugt, kā arī Pašvaldībai publiskā iepirkuma rezultātā būtu iespēja saņemt cenas ziņā konkurētspējīgākus piedāvājumus no privātajiem tirgus dalībniekiem. Pašvaldībai līdz ar to nebūtu pamatoti bez aktīvu darbību veikšanas, lai piesaistītu pakalpojumu sniedzējus, secināt, ka privātiem komersantiem, apkalpojot Pašvaldības teritoriju, radīsies pārmērīgi transporta vai citi izdevumi.

3. KP pieņem zināšanai Pašvaldības papildinātajā izvērtējumā sniegto informāciju attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas apjomiem, t.i., SIA “Ludzas apsaimniekotājs” saražo 2,5 % no kopējā Ludzas pilsētā saražotā siltumenerģijas apjoma, pārējo nepieciešamo siltumenerģijas apjomu saražo SIA “Ludzas Bio-Enerģija”.

4. Attiecībā uz teritorijas labiekārtošanas un sanitārās tīrības nodrošināšanas pakalpojumiem, Pašvaldība papildinātajā izvērtējumā norādījusi, ka attiecīgo pakalpojumu sniegšanā Ludzas pilsētā ir izveidojusies tirgus nepilnība. Pilsētā nav reģistrētu uzņēmēju, kuri būtu pilnā apmērā spējīgi veikt šo funkciju. Nelielā darbspējīgo iedzīvotāju skaita dēļ ir ierobežojumi izveidot jaunus privātos uzņēmumus, kuri varētu piedalīties Pašvaldības rīkotos iepirkumos. Tuvākā lielākā pilsēta ir Rēzekne, līdz ar to attāluma dēļ uzņēmēji nebūs spējīgi piedāvāt konkurētspējīgu pakalpojumu Ludzas pilsētā. Tādējādi, lai Pašvaldība spētu realizēt un nodrošinātu autonomo funkciju efektīvu, nepārtrauktu un kvalitatīvu izpildi, labākais risinājums, Pašvaldības ieskatā, ir darbus deleģēt veikt kapitālsabiedrībai.

Ņemot vērā Pašvaldības sniegto informāciju, ka šo pakalpojumu sniegšanā ir konstatējama tirgus nepilnība, KP arī attiecībā uz teritorijas labiekārtošanas un sanitārās tīrības nodrošināšanas pakalpojumiem uzsver, ka turpinot sniegt šos pakalpojumus, Pašvaldībai un SIA “Ludzas apsaimniekotājs” ir būtiski regulāri veikt konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī mainoties faktiskajai situācijai tirgū (ienākot citiem pakalpojumu sniedzējiem) pārskatīt SIA “Ludzas apsaimniekotājs” piedāvāto pakalpojumu apjomu, lai iespējami iesaistītu pakalpojumu sniegšanā arī privātā sektora uzņēmumus. Papildus tam KP norāda, ka, lai pārliecinātos par iespējām pakalpojumus saņemt no privātā sektora, Pašvaldībai būtu jāveic aktīvas darbības, piemēram, organizējot publiskos iepirkumus. Tādējādi iespējami varētu tikt veicināta arī jaunu komersantu veidošanās Pašvaldības teritorijā.

5. KP atbalsta SIA “Ludzas apsaimniekotājs” statūtu aktualizēšanu atbilstoši kapitālsabiedrības faktiski veiktajiem darbības veidiem. Vienlaikus, KP vērtējumā tāda veida pakalpojumi, kā, piemēram, dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība, specializēto būvdarbu veikšana, individuālie kravu pārvadāšanas pakalpojumi, pirmšķietami nevarētu tikt uzskatīti par atbilstošiem VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam, līdz ar to KP ieskatā, Pašvaldības kapitālsabiedrībai būtu jāatturas no šādu pakalpojumu sniegšanas (un saglabāšanas statūtos).

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis